

Justis- og politidepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

SOM

postmottak@jd.dep.no

Vår referanse

2010/1542

Deres referanse

voldsoffererstatningsloven 201007369

Vår saksbehandler

Dato

14.09.2010

HØRINGSUTTALELSE – ENDRINGER I VOLDSOFFERERSTATNINGSLOVEN

Under henvisning til Justisdepartementets brev 15. juni 2010 med vedlagt høringsnotat om endringer i voldsoffererstatningsloven 20. april 2001 nr. 13 vil jeg kommentere forslagene på to punkter.

1. Departementet har blant annet foreslått at Statens sivilrettsforvaltning skal være klageorgan i stedet for Erstatningsnemnda for voldsofre.

Jeg er enig med departementet i at det av hensyn til søkerne er viktig at saksbehandlingstiden ikke er for lang i disse sakene, og jeg har ikke innvendinger mot at Statens sivilrettsforvaltning overtar som klageinstans. En viktig forutsetning må likevel være at Statens sivilrettsforvaltning har tilstrekkelige ressurser til å ha en tilfredsstillende saksbehandlingstid. Flere klagesaker hit gir grunn til usikkerhet om dette. Til illustrasjon legger jeg ved kopi av mitt brev 3. september 2010 til Justisdepartementet i ombudsmannssak 2010/1682 om saksbehandlingstiden i saker om erstatning etter strafforfølgning.

Forslaget oppfattes slik at Statens sivilrettsforvaltning ikke vil tilføres nye ressurser selv om kontoret blir klageorgan. Tvert imot er det anslått at forslaget vil medføre en innsparing i driftsutgifter på 1 mill kroner. Et nærliggende spørsmål er om ikke disse midlene burde brukes til å øke bemanningen for få redusert saksbehandlingstiden. Det må være viktig at den nytillagte avgjørelsesmyndigheten i saker om voldsoffererstatning ikke vil gå på bekostning av andre arbeidsoppgaver tillagt Statens sivilrettsforvaltning, for eksempel saker om erstatning etter strafforfølgning.

2. Det er foreslått endring av voldsoffererstatningsloven § 1 for at loven bedre skal tilpasses uskyldspresumsjonen i Den europeiske menneskerettskonvensjonen artikkel 6 nr. 2.

Høringsforslaget må antas å gjøre det lettere for voldsoffererstatningsmyndigheten å kunne begrunne sine vedtak på en god og egnet måte. Dette er i tråd med det jeg har fremholdt i tidligere høringsuttalelser, om at reglene om voldsoffererstatning bør vurderes utformet slik

Justis- og politidepartementet

at forvaltningen – i saker uten fellende dom – ikke trenger å vurdere om den skadevoldende handlingen var straffbar, jf. mine brev 29. mai 2000 og 13. mai 2005.

Arne Fliflet
sivilombudsmann

Vedlegg

Justisdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

2010/1682

201008646- /BMO

03.09.2010

SAKSBEHANDLINGSTIDEN I STATENS SIVILRETTSFORVALTNING OG POLITIET I SAKER OM ERSTATNING ETTER STRAFFORFØLGNING

På bakgrunn av klagesaker til ombudsmannen ble det i brev 14. juli 2010 rettet en generell henvendelse til departementet om saksbehandlingstiden i Statens sivilrettsforvaltning og politiet av saker etter straffeprosessloven kap. 31 om erstatning etter strafforfølgning.

1. Behandlingstiden i Statens sivilrettsforvaltning

Problemene med lang saksbehandlingstid i Statens sivilrettsforvaltning (tidligere Justissekretariatene) har flere ganger vært tatt opp herfra, både i klagesaker og i møte. I brevet 14. juli 2010 herfra ble det vist til brev 30. mai 2008, hvor sak om dette ble avsluttet under henvisning til at det var igangsatt tiltak i tråd med mine anbefalinger i brev 5. februar 2008, jf. sak inntatt i ombudsmannens årsmelding for 2008 (Somb-2008-100).

Det fremgår nå på Statens sivilrettsforvaltnings hjemmesider at det må påregnes inntil 18 måneders saksbehandlingstid der og at det i tillegg tilkommer noe tid i politidistriktet. På denne bakgrunn ble departementet bedt om å redegjøre for sitt syn på behandlingstiden i Statens sivilrettsforvaltning og for om det er eller vil bli iverksatt tiltak for å få ned behandlingstiden.

I brev 25. august 2010 svarte departementet:

«Det har vært og er en prioritert oppgave i Statens sivilrettsforvaltning å behandle sakene raskest mulig og kontinuerlig ha oppmerksomhet mot tiltak for å utnytte ressursene best mulig. Likevel er det dessverre slik at opplysningene på Statens sivilrettsforvaltnings hjemmesider om at det må påregnes inntil 18 måneders saksbehandlingstid har vært dekkende når man ser på gjennomsnittet av saker og inkluderer saksbehandlingstiden hos politiet. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er nå redusert til 16,4 måneder, og det arbeides for ytterligere reduksjon. En lang saksbehandlingstid er utvilsomt en stor belastning for dem som venter på svar i disse sakene.

Statens sivilrettsforvaltning behandler betydelig flere krav om erstatning i anledning straffeforfølgning nå enn tidligere. I 2007 ble det behandlet 317 saker, i 2008 537 saker og i 2009 570 saker. Økningen fra første halvår 2009 til første halvår 2010 var på 22 % (fra 322 saker til 394 behandlede saker). Den økte produktiviteten skyldes blant annet at flere saksbehandlere har vært tilgjengelige for fagfeltet. Det har vært foretatt nyansettelser primært med tanke på dette fagfeltet, og det har vært fastsatt individuelle produksjonskrav for hver enkelt saksbehandler og for faggruppen samlet.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i Statens sivilrettsforvaltning er redusert fra 14 måneder første halvår 2009 til 11 måneder i første halvår 2010. De enkleste sakene behandles normalt innenfor et tidsrom på 1-3 måneder, og det betyr at et ikke ubetydelig antall saker har lengre saksbehandlingstid enn den gjennomsnittlige. De sakene som har hatt en uforholdsmessig lang saksbehandlingstid hos politiet, får en tilsvarende prioritet hos Statens sivilrettsforvaltning.»

Det er positivt at gjennomsnittlig behandlingstid er redusert fra første halvår 2009 til første halvår 2010, selv om den også nå må sies å være lang. Jeg finner også grunn til å peke på at det på Statens sivilrettsforvaltnings hjemmeside fortsatt står at det må påregnes inntil 18 måneders behandlingstid og at det *i tillegg* tilkommer noe tid i politidistriktene. For øvrig har jeg merket meg at problemene med saksbehandlingstiden i disse sakene har fått bred omtale i siste utgave av Advokatbladet (nr. 8 for 2010).

Jeg legger til grunn at departementet fortsatt vil følge nøye med i utviklingen og at det løpende vurderes om det er nødvendig med tiltak.

2. Behandlingstiden hos politiet

I brevet 14. august 2010 herfra ble det vist til at ombudsmannen i sak 2009/1583 hadde kritisert Oslo politidistrikt for sen behandling i en sak der politidistriktet skulle avggi innstilling til Statens sivilrettsforvaltning om erstatningskravet. Videre ble det vist til klage nå fra en advokat på vegne av to klienter, der Oslo politidistrikt i den ene saken hadde avgitt innstilling ca. 10 måneder etter at krav om erstatning var fremmet. I den andre saken var krav oversendt til politiet i mars 2009, men var fortsatt til behandling.

Departementet ble spurt om det er kjent med behandlingstiden i politiet generelt i disse sakene. Det ble videre spurt om det eventuelt er ansett som aktuelt å iverksette tiltak for å få ned behandlingstiden, enten generelt eller i enkelte politidistrikt.

Departementet svarte:

«Justisdepartementet får jevnlig rapporter om saksbehandlingstiden i politiet. Den varierer fra distrikt til distrikt og også fra sak til sak. Det siste er naturlig ettersom sakenes art, kompleksitet og vanskelighetsgrad er ulik. Noen ganger går det dessuten nødvendigvis med en del tid til å hente inn informasjon.

Statens sivilrettsforvaltning fører statistikk for de sakene som avgjøres der. Av denne statistikken fremgår det at gjennomsnittlig saksbehandlingstid hos politiet første halvår 2010 varierer fra 0,5 måneder til 14 måneder. I første halvår 2009 varierte gjennomsnittet fra 2

måneder til 12 måneder. Det er verdt å merke seg at det politidistriktet som hadde lengst saksbehandlingstid i 2009 var blant de raskeste i 2010, og det politidistriktet som hadde lengst saksbehandlingstid i 2010 var blant de raskeste 2009. Se vedlagte tabell hentet fra rapport fra Statens sivilrettsforvaltning 1. halvår 2010. For ordens skyld presiseres at statistikken bare omfatter saker som sendes inn til Statens sivilrettsforvaltning.

De store svingningene gjør at det ikke vil være tilstrekkelig å iverksette tiltak bare for enkelte av politidistriktene. Statens sivilrettsforvaltning, Riksadvokaten, Politidirektoratet og Justisdepartementet har vært i dialog for å bedre politiets behandling av disse sakene. Dette har blant annet resultert i at Riksadvokaten i sitt prioriteringsrundskriv 8. mars 2010 (Rundskriv 1/2010) har skrevet følgende om erstatning i anledning straffeforfølgning:

Etter straffeprosessloven § 449 skal påtalemyndigheten i politiet uttale seg om krav om erstatning eller oppreisning i anledning straffeforfølgning før kravet og dokumentene sendes videre til Statens sivilrettsforvaltning, som avgjør saken. Saksbehandlingstiden i politiet opplyses å være varierende, likeledes kvaliteten i uttalelsene. Dette må bedres. Statens sivilrettsforvaltnings vedtak legges ut på Lovdata, og politiet må benytte disse som veiledning ved behandlingen av enkeltsaker. Påtegningsmal mv. vil etter det opplyste foreligge i BL i løpet av året.

Malen ble tilgjengelig i politiets saksbehandlingssystem (BL) i juni 2010. Vi håper at også dette vil bidra til en effektivisering av behandlingen av sakene i politiet.

Avgjørelser om erstatning i anledning straffeforfølgning ble lagt inn i Lovdatas baser høsten 2008 (noen av avgjørelsene er eldre). Statens sivilrettsforvaltning sendte i februar 2009 et likelydende brev til Riksadvokaten, Regjeringsadvokaten, Politidirektoratet, Domstoladministrasjonen og Den norske advokatforeningen med en orientering om publiseringen på Lovdata slik at praksis kan bli bedre kjent.

Statens sivilrettsforvaltning har vært i dialog med Oslo statsadvokatembeter og Oslo politidistrikt for å finne egnet forum for å orientere om fagfeltet. Statens sivilrettsforvaltning har tidligere holdt noen slike orienteringer og har positive erfaringer med dette. Riksadvokaten har stilt seg positiv til at Statens sivilrettsforvaltning deltar på de regionale påtalemøtene.

I første halvår i år har Statens sivilrettsforvaltning innført en purrerutine overfor politiet, der man er gjort kjent med at det er fremsatt krav overfor politiet. Kopi av standardbrevet følger vedlagt.

Som det fremgår ovenfor, arbeides det mye og på ulike hold med å redusere saksbehandlingstiden i disse sakene. Det er positivt at det nå synes som at de ulike tiltakene har effekt og at produksjonen har gått opp og saksbehandlingstiden har gått ned. Justisdepartementet vil fortsatt følge nøye med i saksutviklingen og vurdere om det er behov for ytterligere tiltak. Dette er og vil også fortsatt være et viktig tema i styringsdialogen med våre virksomheter.»

Jeg har merket meg departementets redegjørelse for arbeidet med å redusere saksbehandlingstiden i politiet og at departementet fortsatt vil følge nøye med i saksutviklingen og vurdere om det er behov for ytterligere tiltak.

3. Avslutning

Dette er saker av stor betydning for enkeltmennesker. Ut fra erfaringen med klagesakene er jeg enig med departementet i at lang saksbehandlingstid er en stor belastning for dem som venter på svar. Det er derfor grunn til å påpeke viktigheten av at departementet har oppmerksomhet rettet mot saksbehandlingstiden både hos politiet og i Statens sivilrettsforvaltning. Spørsmålet om hvordan disse sakene prioriteres har også betydning for publikums tillit til politiet og forvaltningen.

Saken avsluttes med dette her nå, men jeg vil følge saksavviklingen på saksområdet nøye. Saken vil bli innberettet til Stortinget i ombudsmannens årsmelding.

Arne Fliflet
sivilombudsmann

Kopi: Statens sivilrettsforvaltning
advokat Knut Lindboe